

Čas zralosti

Na vrcholu sil

Stálé a dobře placené místo úředníka na české technice poskytovalo Vrchlickému dostatek času na ostatní veřejné aktivity a zázemí potřebné pro založení rodiny. 4. srpna 1879 se oženil s dcerou Sofie Podlipské Ludmilou. Dojmy ze šťastně prožívaného rodinného života soustředil krátce nato v knize básní *Eklogy a písně*. Vrchlický s manželkou roku 1882 navštívili Paříž a malíře Antonína Chittussiho, který tam tehdy pobýval. Vrchlický však necestoval často, největší díl volného času věnoval literární tvorbě a spolkovým aktivitám – například ve sdružení beletristů Máj. Literární práce otiskoval i v osmdesátých letech převážně v Lumíru, erbovním časopisu jeho básnické generace, publicistiku psal pro deník Hlas národa. Úspěchu dosáhl jako dramatik na scéně Národního divadla, pro něž tvořil vedle původních her také dobře honorované překlady dramát ze světových literatur.

Manželé Vrchlickí na počátku osmdesátých let

Ocenění za veřejnou činnost

Vrchlický získal za svou činnost uznání doma i v zahraničí. Byl zvolen dopisujícím členem řady evropských badatelských institucí zvláště ve Francii a Itálii, známý byl i v polském prostředí. Když byla roku 1890 založena Česká akademie věd a umění, byl jmenován jejím členem a stal se sekretářem uměleckého odboru. Byl dekorován vysokým rakouským řádem Pro litteris et artibus. Na pražské Karlo-Ferdinandově univerzitě získal čestný doktorát, roku 1893 zde byl jmenován mimořádným profesorem srovnávací literatury a o pět let později získal profesuru řádnou. Jako univerzitní profesor zavítal do mnoha českých měst a jeho přednášek se účastnilo velké množství posluchačů. Roku 1901 byl jmenován doživotním členem Panské sněmovny vídeňské říšské rady, na jejíž zasedání dojížděl. S politickým projevem na této půdě vystoupil jen jednou, když roku 1906 ve svém německém projevu podpořil všeobecné hlasovací právo.

Životní a tvůrčí krize

Exponované veřejné postavení bylo jednou z příčin toho, že se Vrchlického literární tvorba stala nárazníkem pro kritické myšlení představitelů literárního realismu a moderny. Vrchlický se nedokázal s kritickými výtkami zcela vyrovnat a vyhledával kontakty spíše s těmi mladými autory, kteří přijímali jeho tvorbu bez výhrad.

V první polovině devadesátých let se dozvěděl o milostném poměru manželky k herci Národního divadla Jakubu Seifertovi a svému zklamání dal zjevně průchod ve sbírce *Okna v bouři*. Ludmila se upnula k péči o děti a usilovala o harmonické soužití, Vrchlický však hledal citové zázemí u jiných žen a zvláště v závěru života se manželce odcizil. V prvním desetiletí 20. století dokázal znovu tvořit neobyčejně živé verše, ale jeho práci přerušila 16. srpna 1908 mozková mrtvice. Od podzimu 1910 pobýval v sanatoriu u Jaderského moře, závěr života strávil v Domažlicích, kde jej navštěvovali členové rodiny a přátelé.

Zemřel 9. září 1912.

Mnozí jistě kladli si otázku, kdy Vrchlický vlastně píše. Neodmítl žádného pozvání, účastnil se všech slavností (jenom na pohřby nechodil rád a šel jen v krajní nutnosti), ráno sice dosti záhy vstával (o 8. hod. býval již u psacího stolku), ale to připravoval se na přednášky; dopoledne vyšel si a zapadl buď do hostince, nebo do vinárny, zastavil se u toho neb onoho; odpůldne přednášel, úřadoval v Akademii; večer účastnil se schůzí Máje, Akademie nebo besedoval s přáteli, vídán byl v divadle i na banketech, konal s přáteli vycházky i výlety, a při tom všem psal četné dopisy a četl, úžasně mnoho četl – kdy tedy vlastně tvořil Vrchlický?

Antonín Klášterský: *Vzpomínky a portréty* (1934)

Jar. Vrchlický

1853
1912